

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen ändras.

Det föreslås att förfarandet för att utnämna Försörjningsberedskapscentralens styrelse och verkställande direktör ändras. Det föreslås att statsrådet utnämner styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga medlemmar på förslag av Försörjningsberedskapsrådet.

Det föreslås dessutom att Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör anställs av statsrådet.

Mandatperioden för Försörjningsberedskapscentralens styrelse föreslås bli förlängd till tre år. Försörjningsberedskapsrådet ska utses för en mandatperiod på högst tre år.

Lagen avses träda i kraft hösten 2013.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Finlands försörjningsberedskapsorganisation reformerades år 2008. Den nya organisationen bildades av Försörjningsberedskapscentralen och av ett Försörjningsberedskapsråd som inrättades i anslutning till Försörjningsberedskapscentralen, samt av sektorer och pooler som permanenta samarbetsorgan, vilka fungerar på samma sätt som kommittéer.

Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen finns i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) och i statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008). Dessutom innehåller flera andra författningar bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter.

I 5 § 1 mom. i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen föreskrivs att för utvecklandet och upprätthållandet av försörjningsberedskapen finns Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralens organ är en styrelse och en verkställande direktör. Den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen innehåller

inte några närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning. Med tanke på fastställandet av Försörjningsberedskapscentralens ställning betydelse har dock det faktum att 4–10 § är placerade under mellanrubriken Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen, som nämns i 5 §, hör således till de myndigheter som enligt lagen ansvarar för försörjningsberedskapen.

Enligt 119 § 1 mom. i grundlagen kan till statens centralförvaltning utöver statsrådet och ministerierna höra ämbetsverk, inrättningar och andra organ.

Enligt motiveringarna till den regeringsproposition (RP 105/1992 rd s. 10) som resulterade i stiftandet av lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen är försörjningsberedskapscentralen en sakkunnigmyndighet och ett statligt verk som sköter vissa operativa uppgifter och statens säkerhetsupplagring. Enligt motiveringarna till lagen definieras således Försörjningsberedskapscentralen så att den har rättslig ställning som ett statligt verk. När beslutsfattandet vid och förvaltningen av

Försörjningsberedskapscentralen reformeras genom lagen om ändring av lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (225/2008) ändrades inte bestämmelserna om Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning.

Enligt 5 § 2 mom. ankommer ledningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen på arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapscentralen är således administrativt underställd arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapscentralen ingår årligen ett resultatavtal med arbets- och näringsministeriet.

I 10 § föreskrivs att Försörjningsberedskapscentralen kårar och svarar för statens räkning samt bevakar vid domstolar, myndigheter och förrättningar statens intresse och rätt i alla ärenden som gäller det egna verksamhetsområdet. Trots att Försörjningsberedskapscentralen enligt motiveringarna till paragrafen (RP 105/1992 rd s. 10) inte är ett självständigt rättssubjekt kan den agera som part i sådana frågor som gäller det egna verksamhetsområdet.

På basis av det som anförts ovan är Försörjningsberedskapscentralen inte ett självständigt rättssubjekt utan ett statligt organ. Försörjningsberedskapscentralen har ställning som ett statligt organ som tillhör statens centralförvaltning och den kan också betraktas som statlig myndighet.

Enligt 7 § 1 mom. i den gällande lagen leds verksamheten vid Försörjningsberedskapscentralen av en styrelse som inklusive ordföranden och vice ordföranden består av minst 9 och högst 11 medlemmar, varav minst 4 representerar näringslivet. Styrelsens mandatperiod är två år.

En mandatperiod på två år har visat sig i praktiken vara en ganska kort period. Det föreslås att 7 § 1 mom. ändras så att styrelsens mandatperiod är tre år. Syftet med förlängningen av mandatperioden är att skapa förutsättningar för ett långsiktigt styrelsearbete.

Arbets- och näringsministeriet har utfärdat en uppdaterad rekommendation om direktionsarbetet den 16 januari 2012. I rekommendationen skapas klarhet i styrelsearbetets roll och styrelsens ansvar i förhållande till resultatstyrningen och den operativa ledningen av enheter. Den föreslagna förlängningen av

mandatperioden för Försörjningsberedskapscentralens styrelse är förenlig med rekommendationen om direktionsarbetet.

Enligt första meningen i 7 § 2 mom. i den gällande lagen utser arbets- och näringsministeriet ordföranden, vice ordföranden och de övriga medlemmarna efter att ha hört Försörjningsberedskapsrådet. Förfarandet för att utse styrelsen föreslås bli ändrat så att statsrådet utser styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga medlemmarna på förslag av Försörjningsberedskapsrådet. Den föreslagna ändringen av förfarandet för att utse styrelsen är också förenlig med 6 § 2 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003). Enligt den ovan nämnda punkten handlägger och avgör statsrådets allmänna sammanträde ärenden som gäller förordnande av medlemmar i direktionerna för centralförvaltningens ämbetsverk och inrättningar.

Enligt andra meningen i 7 § 2 mom. i den gällande lagen tillämpas på ordförandens, vice ordförandens och de övriga styrelsemedlemmarnas ansvar vad som i lagen om statliga affärsverk (1185/2002) bestäms om styrelsens ansvar. Det har rätt oklarhet om den nuvarande hänvisningsbestämmelsens omfattning.

I 16 § i lagen om statliga affärsverk från 2002 finns endast bestämmelser om skadeståndsskyldigheten för medlemmar i ett affärsverks styrelse.

Lagen om statliga affärsverk har ersatts av en ny lag om statliga affärsverk (1062/2010). I 15 § i den gällande lagen om statliga affärsverk finns i likhet med den tidigare lagen endast bestämmelser om skadeståndsskyldigheten för styrelsemedlemmar.

Det föreslås att andra meningen i 7 § 2 mom. i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen ändras så att på en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet tillämpas vad som i lagen om statliga affärsverk bestäms om en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet. Hänvisningsbestämmelsen betyder dock inte att en styrelsemedlems ansvar endast begränsar sig till skadeståndsansvar.

De personer som omfattas av det straffrättsliga tjänsteansvaret specificeras i 40 kap. 11 och 12 § i strafflagen (39/1889). Enligt 40 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen tillämpas bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel

också på personer som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag. Med person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag avses enligt 40 kap. 11 § 2 punkten i strafflagen medlemmar av ett organ för ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom statsrådet, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom nämnda offentliga samfund eller inrättningar.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen är styrelsen Försörjningsberedskapscentralens organ, och Försörjningsberedskapscentralen är, så som ovan har förklarats, ett statligt verk. En medlem i Försörjningsberedskapscentralens styrelse är således medlem i ett statligt organs styrelse som enligt 40 kap. 11 § 2 punkten är en person som sköter offentligt förtroendeuppdrag. På en styrelsemedlem tillämpas de bestämmelser om tjänstebrott som ingår i 40 kap. i strafflagen.

I 8 § i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskap finns en förteckning över uppgifterna för Försörjningsberedskapscentralens styrelse. Paragrafen föreslås bli ändrad så att man till paragrafen fogar en bestämmelse om att styrelsens uppgift är att utse cheferna för de resultatenheter som är direkt underställda verkställande direktören. Den föreslagna ändringen överensstämmer med arbets- och näringsministeriets ovan nämnda rekommendation om direktionsarbetet. Bestämmelsen föreslås utgöra en ny 3 punkt i paragrafen varvid de nuvarande 3—7 punkterna blir nya 4 – 8 punkter. En lagteknisk ändring ska dessutom göras i den föreslagna 7 punkten.

Enligt 8 a § i den gällande lagen utnämns Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör av arbets- och näringsministeriet. Av motiveringarna till paragrafen (RP 152/2007 rd, s. 12) framgår det att anställningsförhållandet för Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör är ett arbetsavtalsförhållande. Enligt 6 § 2 mom. i statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen ingår arbets- och näringsministeriet med verkställande direktören ett avtal, vari verkställande direktörens löneförmåner och övriga förmåner fastställs.

Det föreslås att förfarandet för utnämning av verkställande direktören ändras. Det föreslås att 8 a § ska ändras så att statsrådet anställer en verkställande direktör i arbetsavtalsförhållande för Försörjningsberedskapscentralen.

Verkställande direktören omfattas av bestämmelsen i 40 kap. 12 § 2 mom. i strafflagen där det föreskrivs att bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på offentligt anställda arbetstagare.

Med offentligt anställd arbetstagare avses enligt 40 kap. 11 § 3 punkten i strafflagen den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten. I 11 § 1 punkten nämns bland offentliga samfund bl.a. staten. Eftersom Försörjningsberedskapscentralen inte är ett självständigt rättssubjekt utan ett statligt organ står verkställande direktören i arbetsavtalsförhållande till staten. Verkställande direktören är således ur det straffrättsliga tjänsteansvarets synvinkel en sådan offentligt anställd arbetstagare som avses i 40 kap. 11 § 3 punkten i strafflagen.

Uppgifterna för Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör räknas upp i 8 b § i den gällande lagen. Enligt 3 punkten hör det till verkställande direktörens uppgifter att anställa Försörjningsberedskapscentralens personal. Med anledning av den ändring i styrelsens uppgifter som föreslås i 8 § ska punkten ändras så att verkställande direktörens uppgift är att utnämna andra tjänstemän än de som avses i 8 § 3 punkten och att anställa personalen i arbetsavtalsförhållande.

Enligt 8 b § 4 punkten i den gällande lagen har verkställande direktören till uppgift att bereda ärenden som tas upp för beslut i styrelsen eller Försörjningsberedskapsrådet med undantag av utnämningen av verkställande direktör, och verkställa besluten. Eftersom utnämning av verkställande direktören inte hör till sådana ärenden som avgörs av styrelsen eller Försörjningsberedskapsrådet föreslås 8 b § 4 punkten bli ändrad så att frasen ”med undantag av utnämningen av verkställande direktör” stryks ur den.

I 8 c § finns bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet. Till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet kallas representan-

ter för näringslivet, förvaltningen och den tredje sektorn, så att sammansättningen motsvarar de viktigaste aktörerna med tanke på försörjningsberedskapen.

Enligt 8 c § 2 mom. i den gällande lagen utnämner statsrådet minst 22 och högst 26 personer till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet för en mandatperiod på högst fyra år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska representera näringslivet. Försörjningsberedskapsrådet lägger för arbets- och näringsministeriet fram förslag till medlemmar i styrelsen.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att statsrådet utnämner medlemmarna i Försörjningsberedskapsrådet för en mandatperiod på högst tre år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska utnämnas enligt förslag från näringslivet. Syftet med förkortningen av Försörjningsberedskapsrådets mandatperiod är att stödja möjligheten att snabbare än nuförtiden kunna reagera på förändringar i verksamhetsmiljön. Dessutom föreslås tredje meningen i det nuvarande momentet bli struken ur det. Ändringen beror på att styrelsemedlemmarna enligt första meningen i 7 § 2 punkten ska utses på förslag av Försörjningsberedskapsrådet.

2 Propositionens konsekvenser

Genom de föreslagna ändringarna skapas klarhet i resultatstyrningen och den strategiska ledningen av Försörjningsberedskapscentralen.

De föreslagna ändringarna har inte några statsekonomiska konsekvenser.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet.

Utlåtande om propositionsutkastet begärdes av justitieministeriet, finansministeriet och Försörjningsberedskapscentralen. Av dessa gav justitieministeriet ett utlåtande.

I det propositionsutkast som skickades ut på remiss föreslogs att det till lagen av tydlighetsskäl ska fogas bestämmelser om att straffrättsligt tjänsteansvar ska tillämpas på en medlem i Försörjningsberedskapscentralens styrelse och på centralens verkställande direktör. När det gäller hänvisningsbestämmelserna yttrade justitieministeriet att det straffrättsliga tjänsteansvaret tillämpas även utan något särskilt omnämnande. Eftersom bestämmelserna endast skulle vara av klarläggande natur är en hänvisning till bestämmelserna om tjänsteansvar inte nödvändig. Med anledning av remissyttrandet ströks hänvisningarna till bestämmelserna om tjänsteansvar ur lagförslaget.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft hösten 2013.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag**om ändring av lagen om tryggande av försörjningsberedskapen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992) 7, 8 och 8 a—8 c §, sådana de lyder i lag 225/2008, som följer:

7 §

Verksamheten vid Försörjningsberedskapscentralen leds av en styrelse som inklusive ordföranden och vice ordföranden består av minst 9 och högst 11 medlemmar, varav minst 4 representerar näringslivet. Styrelsens mandatperiod är tre år.

Statsrådet utnämner styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga medlemmar på förslag av Försörjningsberedskapsrådet. På en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet tillämpas vad som i lagen om statliga affärsverk (1062/2010) bestäms om en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet.

Arbets- och näringsministeriet fastställer styrelsens arvoden.

8 §

Styrelsen har till uppgift att

- 1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet,
- 2) styra sektorernas och poolernas verksamhet,
- 3) utnämna cheferna för de resultatenheter som är direkt underställda verkställande direktören,
- 4) utnämna medlemmarna i sektorerna och godkänna de poolavtal som ingås med samarbetsparterna,
- 5) ha hand om försörjningsberedskapsfondens förvaltning samt se till att ekonomin och verksamheten ordnas på behörigt sätt,
- 6) besluta om Försörjningsberedskapscentralens budget och verksamhetsplan,

7) upprätta bokslut och verksamhetsberättelse,

8) svara för att Försörjningsberedskapscentralens bokföring och interna revision ordnas på behörigt sätt.

8 a §

Statsrådet anställer en verkställande direktör i arbetsavtalsförhållande för Försörjningsberedskapscentralen.

8 b §

Verkställande direktören har till uppgift att

- 1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och förvaltning enligt de anvisningar som styrelsen har meddelat,

- 2) lämna styrelsen och dess medlemmar sådana uppgifter som behövs för att styrelsen ska kunna sköta sina uppgifter,

- 3) utnämna andra tjänstemän än de som avses i 8 § 3 punkten och anställa personal i arbetsavtalsförhållande,

- 4) bereda de ärenden som tas upp för beslut i styrelsen eller Försörjningsberedskapsrådet samt verkställa besluten,

- 5) vara generalsekreterare för Försörjningsberedskapsrådet.

8 c §

Försörjningsberedskapsrådet har till uppgift att upprätthålla och utveckla kontakterna med de viktigaste samarbetsparterna, följa försörjningsberedskapens tillstånd och utveckling samt lägga fram åtgärdsförslag.

Statsrådet utnämner minst 22 och högst 26 personer till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet för en mandatperiod på högst tre år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska utnämnas enligt förslag från näringslivet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 6 juni 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Arbetsminister *Lauri Ihalainen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om tryggande av försörjningsberedskapen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992) 7, 8 och 8 a—8 c §, sådana de lyder i lag 225/2008, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Verksamheten vid Försörjningsberedskapscentralen leds av en styrelse som inklusive ordföranden och vice ordföranden består av minst 9 och högst 11 medlemmar, varav minst 4 representerar näringslivet. Styrelsens mandatperiod är två år.

Arbets- och näringsministeriet utser ordföranden, vice ordföranden och *de* övriga medlemmarna efter att ha hört Försörjningsberedskapsrådet. På ordförandens, vice ordförandens och de övriga styrelsemedlemmarnas ansvar tillämpas vad som i lagen om statliga affärsverk (1185/2002) bestäms om styrelsens ansvar.

Arbets- och näringsministeriet fastställer styrelsens arvoden.

8 §

Styrelsen har till uppgift att

- 1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet,
- 2) styra sektorernas och poolernas verksamhet,
- 3) utse medlemmarna i sektorerna och godkänna de poolavtal som ingås med samarbetsparterna,
- 4) ha hand om försörjningsberedskapsfondens förvaltning samt se till att ekonomin och verksamheten ordnas på behörigt sätt,
- 5) besluta om Försörjningsberedskapscen-

Föreslagen lydelse

7 §

Verksamheten vid Försörjningsberedskapscentralen leds av en styrelse som inklusive ordföranden och vice ordföranden består av minst 9 och högst 11 medlemmar, varav minst 4 representerar näringslivet. Styrelsens mandatperiod är *tre* år.

Statsrådet utnämner styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga medlemmar på förslag av Försörjningsberedskapsrådet. På en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet tillämpas vad som i lagen om statliga affärsverk (1062/2010) bestäms om en styrelsemedlems skadeståndsskyldighet.

Arbets- och näringsministeriet fastställer styrelsens arvoden.

8 §

Styrelsen har till uppgift att

- 1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet,
- 2) styra sektorernas och poolernas verksamhet,
- 3) *utnämna cheferna för de resultatenheter som är direkt underställda verkställande direktören,*
- 4) *utnämna* medlemmarna i sektorerna och godkänna de poolavtal som ingås med samarbetsparterna,
- 5) ha hand om försörjningsberedskapsfondens förvaltning samt se till att ekonomin och verksamheten ordnas på behörigt sätt,
- 6) besluta om Försörjningsberedskapscen-

tralens budget och verksamhetsplan,

6) upprätta bokslut och verksamhetsberättelse,

7) ansvara för att Försörjningsberedskapscentralens bokföring och interna revision ordnas på behörigt sätt.

tralens budget och verksamhetsplan,

7) upprätta bokslut och verksamhetsberättelse,

8) svara för att Försörjningsberedskapscentralens bokföring och interna revision ordnas på behörigt sätt.

8 a §

Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör utnämns av arbets- och näringsministeriet.

8 a §

Statsrådet anställer en verkställande direktör i arbetsavtalsförhållande för Försörjningsberedskapscentralen.

8 b §

Verkställande direktören har till uppgift att

1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och förvaltning enligt de anvisningar som styrelsen har meddelat,

2) lämna styrelsen och dess medlemmar sådana uppgifter som behövs för att styrelsen ska kunna sköta sina uppgifter,

3) anställa Försörjningsberedskapscentralens personal,

4) bereda ärenden som tas upp för beslut i styrelsen eller Försörjningsberedskapsrådet *med undantag av utnämningen av verkställande direktör* samt verkställa besluten,

5) vara generalsekreterare för Försörjningsberedskapsrådet.

8 b §

Verkställande direktören har till uppgift att

1) leda Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och förvaltning enligt de anvisningar som styrelsen har meddelat,

2) lämna styrelsen och dess medlemmar sådana uppgifter som behövs för att styrelsen ska kunna sköta sina uppgifter,

3) *utnämna andra tjänstemän än de som avses i 8 § 3 punkten och anställa personal i arbetsavtalsförhållande,*

4) bereda *de* ärenden som tas upp för beslut i styrelsen eller Försörjningsberedskapsrådet samt verkställa besluten,

5) vara generalsekreterare för Försörjningsberedskapsrådet.

8 c §

Försörjningsberedskapsrådet har till uppgift att upprätthålla och utveckla kontakterna med de viktigaste samarbetsparterna, följa försörjningsberedskapens tillstånd och utveckling samt lägga fram åtgärdsförslag.

Statsrådet utnämner minst 22 och högst 26 personer till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet för en mandatperiod på högst fyra år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska representera näringslivet. *Försörjningsberedskapsrådet lägger för arbets- och näringsministeriet fram förslag till medlemmar i styrelsen.*

8 c §

Försörjningsberedskapsrådet har till uppgift att upprätthålla och utveckla kontakterna med de viktigaste samarbetsparterna, följa försörjningsberedskapens tillstånd och utveckling samt lägga fram åtgärdsförslag.

Statsrådet utnämner minst 22 och högst 26 personer till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet för en mandatperiod på högst *tre* år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska *utnämnas enligt förslag från* näringslivet.

Denna lag träder i kraft den 20 .